

LATVIJAS REPUBLIKAS
VALSTS KONTROLE

SKANSTES IELA 13 k-5, RĪGA, LV - 1013

tālr. 67017500, fakss 67017673

e-pasts: lrvk@lrvk.gov.lv

**VALSTS KONTROLES
PADOMES SĒDES PROTOKOLS**

Rīgā

2010.gada 15.decembrī

Nr.69

- Sēde notiek** 2010.gada 15.decembrī
Rīgā, Skanstes ielā 13 k-5.
- Sēde sākas** plkst.9.30.
- Sēdi vada:** Valsts kontroliere **I.Sudraba**.
- Sēdē piedalās:** Valsts kontroles padomes locekļi:
Otrā revīzijas departamenta direktore **D.Nulle**,
Trešā revīzijas departamenta direktore, Ceturtā revīzijas departamenta direktora p.i. **E.Krūmiņa**,
Piektā revīzijas departamenta direktors **A.Ērglis**,
Revīzijas un metodoloģijas departamenta direktore **L.Dimante**.
- Uzaicinātie:** Ceturtā revīzijas departamenta Trešā sektora vadītāja **E.Pole**,
Ceturtā revīzijas departamenta Trešā sektora vecākā valsts revidentē **I.Cēsniņe**,
Juridiskās daļas vadītāja **L.Karlsonē**,
Juridiskās daļas juriste **S.Īļģē**,
Juridiskās daļas jurists **M.Važa**.
- Ekonomikas ministrijas valsts sekretārs **J.Pūce**,
Ekonomikas ministrijas Stratēģiskās plānošanas un resursu vadības departamenta direktore **V.Fjodorova**,
Patērētāju tiesību aizsardzības centra direktore **B.Vītolīņa**.
- Sēdi protokolē:** Juridiskās daļas juriste **S.Īļģē**.
- Darba kārtībā:**
1. Lēmuma pieņemšana par Ekonomikas ministrijas 2010.gada 8.decembra sūdzības Nr.225.1-1-12874 par Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 2010.gada 26.novembra lēmumu Nr.5.1-2-7/2010 „Par Revīzijas ziņojuma un Revidējamās vienības ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafika apstiprināšanu”, ar kuru apstiprināts revīzijas ziņojums „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas” pieņemšanu izskatīšanai vai par atstāšanu bez izskatīšanas saskaņā ar Valsts kontroles likuma 64.pantu.

1.§. Lēmuma pieņemšana par Ekonomikas ministrijas 2010.gada 8.decembra sūdzības Nr.225.1-1-12874 par Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 2010.gada 26.novembra lēmumu Nr.5.1-2-7/2010 „Par Revīzijas ziņojuma un Revidējamās vienības ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafika apstiprināšanu”, ar kuru apstiprināts revīzijas ziņojums „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas” pieņemšanu izskatīšanai vai par atstāšanu bez izskatīšanas saskaņā ar Valsts kontroles likuma 64.pantu.

I.Sudraba:

Labdien. Sēdi vadu es - Valsts kontroles padomes priekšsēdētāja, valsts kontroliere Inguna Sudraba. Sēdē piedalās Valsts kontroles padomes locekļi: Otrā revīzijas departamenta direktore Dace Nulle, Trešā revīzijas departamenta direktore Elita Krūmiņa, Piektā revīzijas departamenta direktors Aivars Ērglis un Revīzijas un metodoloģijas departamenta direktore Lelde Dimante. Sēdē piedalās arī Ceturtā revīzijas departamenta Trešā sektora vadītāja Everita Pole, Ceturtā revīzijas departamenta Trešā sektora vecākā valsts revidente Inga Cēsniece, Juridiskās daļas vadītāja Liāna Karlsona, Juridiskās daļas juriste Santa Ilģe, Juridiskās daļas jurists Mārtiņš Važa. Sēdi protokolē Juridiskās daļas juriste Santa Ilģe.

Valsts kontroles padomes sēdes darba kārtībā ir jautājums par Ekonomikas ministrijas 2010.gada 8.decembra sūdzības Nr.225.1-1-12874 par Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 2010.gada 26.novembra lēmumu Nr.5.1-2-7/2010 „Par Revīzijas ziņojuma un Revidējamās vienības ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafika apstiprināšanu”, ar kuru apstiprināts revīzijas ziņojums „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas” pieņemšanu izskatīšanai vai par atstāšanu bez izskatīšanas saskaņā ar Valsts kontroles likuma 64.pantu.

Izskatīšanai pēc būtības tiek pieņemtas tās sūdzības, kas tieši aizskar personas tiesības vai tiesiskās intereses. Vispirms vārds tiek dots Ekonomikas ministrijas pārstāvim, tad Trešā revīzijas departamenta direktore, Ceturtā revīzijas departamenta direktora pienākumu izpildītāja Elita Krūmiņa sniegs revīzijas departamenta viedokli par iesniegto sūdzību un Ekonomikas ministrijas sniegtajiem paskaidrojumiem. Sēdes slēgtajā daļā Valsts kontroles padome pieņems lēmumu par sūdzības pieņemšanu izskatīšanai vai par atstāšanu bez izskatīšanas.

Vārdu dodu Ekonomikas ministrijas pārstāvim un lūdzu sniegt pamatojumu, kādā veidā ar Ceturtā revīzijas departamenta lēmumu tieši ir aizskartas Ekonomikas ministrijas tiesības vai tiesiskās intereses.

J.Pūce:

Paldies par iespēju izklāstīt Valsts kontroles padomei Ekonomikas ministrijas viedokli par veikto revīziju. Galvenais arguments, kāpēc Ekonomikas ministrija vēršas Valsts kontroles padomē, ir tas, ka ministrija uzskata, ka konkrētajā revīzijas ziņojumā ir aizskartas Ekonomikas ministrijas tiesiskās intereses. Aizskārumus ir saistīts ar revīzijas ziņojuma konstatējumiem un secinājumiem attiecībā uz būvniecības procesa tiesiskuma nodrošināšanu. Atbilstoši Būvniecības likumam un likumam „Par pašvaldībām” būvniecības procesa uzraudzība un kontroles funkcija ir pašvaldības autonoma funkcija. Tas nozīmē, ka šī funkcija nav valsts deleģēta funkcija pašvaldībām, bet gan ir pašvaldībai kā atvasinātai publiskai personai piemītoša funkcija. Šo aspektu Ekonomikas ministrija vairākkārtīgi norādīja Valsts kontroles revidentiem, kā arī šāds arguments tika pausts Ekonomikas ministrijas paskaidrojumos – šāds konkrētās funkcijas sadalījums ierobežo valsts centrālās iestādes, Ekonomikas ministrijas, iespējas jebkādā tiesiskā veidā noteikt pašvaldības autonomas funkcijas realizācijas veidu. Ekonomikas ministrijas ieskatā tas ir pašvaldības kā leģitīmas vēlētas varas, tiesības noteikt konkrētās funkcijas realizācijas veidu un sadalījumu. Atkārtoti vēlos uzsvērt, ka ir jānošķir valsts deleģētās funkcijas pašvaldībai, piemēram, dzīvesvietas deklarēšana, un funkcijas, kas ir pašvaldību autonomas funkcijas. Šo nošķirumu

Valsts kontroles revidenti nav ņēmuši vērā un lielākā daļa no revīzijas ziņojuma konstatējumiem un ieteikumiem ir faktiski virzīti uz to, ka valstij Ekonomikas ministrijas personā būtu jāiejaucas pašvaldības autonomās funkcijas realizācijā, nosakot būvinspektoru skaitu un kārtību, kādā būvinspektori nosaka riskus un novērtē konkrētas darbības. Ņemot vērā minēto, Ekonomikas ministrija Valsts kontroles ieteikumus realizēt nevar, jo šādā gadījumā Ekonomikas ministrija pārkāptu pašvaldību tiesības uz savu autonomo funkciju realizāciju un pārkāptu Eiropas vietējo pašvaldību hartu un likumu „Par pašvaldībām”. Tādējādi būtu nepieciešams sniegt Ekonomikas ministrijai ieteikumus, ko valsts pārvaldes iestāde varētu realizēt savu funkciju ietvaros, jo pretējā gadījumā tiek aizskartas Ekonomikas ministrijas tiesiskās intereses.

I.Sudraba:

Vai kādam ir kas piebilstams. Dodu vārdu departamenta paskaidrojumu sniegšanai Trešā revīzijas departamenta direktorei Elitai Krūmiņai.

E.Krūmiņa:

Valsts kontrolē 2010.gada 9.decembrī saņemta Ekonomikas ministrijas 2010.gada 8.decembra sūdzība Nr.225.1-1-12874 „Par Ceturtā revīzijas departamenta 2010.gada 26.novembra lēmumu Nr.5.1-2-7/2010”.

Ekonomikas ministrija sūdzībā norāda, ka Ekonomikas ministrija un Patērētāju tiesību aizsardzības centrs, pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 64.panta pirmo daļu, apstrīd Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 2010.gada 26.novembra lēmumu Nr.5.1-2-7/2010 „Par Revīzijas ziņojuma un Revidējamās vienības ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafika apstiprināšanu”.

Sūdzībā norādīts, ka Valsts kontroles Ceturtais revīzijas departaments, izdarot secinājumus un sastādot ieteikumus, nav ņēmis vērā 2010.gada 8.novembra vēstulē Nr.225.1-1-11571 „Par revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.5.1-2-7/2010” un 2010.gada 23.novembra vēstulē Nr.225.1-1-12040 „Par precizējumiem ziņojuma projektā revīzijas lietā Nr.5.1-2-7/2010” izteiktos iebildumus, esošo Latvijas ekonomisko situāciju un funkciju sadalījumu starp valsti un pašvaldību.

Tāpat Ekonomikas ministrijas sūdzībā tiek norādīts, ka Valsts kontroles revīzijas ziņojumā tiek apšaubīta Ekonomikas ministrijas sagatavotajos un Latvijas Republikas Saeimas un Ministru kabineta akceptētajos normatīvajos aktos iekļauto tiesību normu lietderība, efektivitāte un atbilstība Latvijas Republikā esošajai tiesību sistēmai, kā arī tiek norādīts uz valsts pārvaldes sistēmas modeļa, kas paredz arī pastarpināto valsts pārvaldi, neefektivitāti un nepieciešamību to pārskatīt, būvniecībā veidojot neatkarīgu un ar būvniecības procesiem nesaistītu institūciju, kurai netiktu paredzēta rīcības brīvība, bet visas prasības tiktu strikti noteiktas normatīvajos aktos bez interpretācijas iespējām.

Tāpat Ekonomikas ministrijas sūdzībā norādīts, ka atsevišķu Valsts kontroles ieteikumu ieviešana ne vien nav lietderīga, bet arī rada nepieciešamību pēc papildus finansējuma un jaunu institūciju izveides, savukārt, problemātiskie jautājumi pēc būtības netiek atrisināti.

Ekonomikas ministrija apstrīd ar departamenta lēmumu apstiprinātā revidējamās vienības ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafika 1., 2., 4. un 6.ieteikumu un lūdz atcelt minētos ieteikumus.

Revīzijas ziņojuma 1.ieteikums ir „Lai pilnveidotu būvniecības vispārējo pārraudzību un koordināciju valstī, tai skaitā veicinātu būvinspektoru vienotu pieeju un principus pārbaužu veikšanā objektos, Ekonomikas ministrijai kā atbildīgajai par būvniecības vispārējo pārraudzību un koordināciju valstī ierosināt grozījumus normatīvajos aktos, paredzot, piemēram, būvju veidus, būvniecības procesu vai būves stadijas, kurās pārbaužu veikšana būtu obligāta”

Revīzijas ziņojuma 2.ieteikums ir „Ekonomikas ministrijai kā atbildīgajai par būvniecības vispārējo pārraudzību un koordināciju valstī pilnveidot būvniecības kontroles sistēmu, lai novērstu situāciju, kad būvinspektoram vienpersoniski jāizvērtē darba devēja – pašvaldības īstenotā būvniecības procesa tiesiskums un kad pašvaldība var pieņemt sev labvēlīgāku lēmumu attiecībā uz pārkāpumiem būvniecības jomā”.

Revīzijas ziņojuma 4.ieteikums ir „Lai ievērotu Regulas prasības, Ekonomikas ministrijai kā atbildīgajai par būvniecības vispārējo pārraudzību un koordināciju valstī noteikt veicamos pasākumus, lai nepieciešamības gadījumā varētu veikt būvizstrādājumu ekspertīzes (fiziskas un laboratoriskas pārbaudes)”.

Savukārt Revīzijas ziņojuma 6.ieteikums ir „Lai Ministru kabineta noteikumi nodrošinātu prasību vienlīdzīgu interpretāciju un nodrošinātu nepilnību būvniecības kontrolē operatīvu konstatēšanu, Ekonomikas ministrijai ierosināt grozījumus noteikumos un paredzēt, ka būvinspektori profesionālās darbības pārskatu iesniedz biežāk kā reizi gadā, un noteikt profesionālās darbības pārskata aizpildīšanas kārtību, gadījumos, kad vienas pašvaldības administratīvajā teritorijā būvniecības uzraudzību un kontroli vienlaikus veic vairāki būvinspektori”.

Vienlaikus Patērētāju tiesību aizsardzības centrs sūdzībā ir paudis viedokli, ka revīzijas ziņojums sagatavots bez pietiekamām zināšanām par tirgus uzraudzības pamatprincipiem, skaidri nepārzinot situāciju, jomu regulējošo normatīvo aktu pamatprincipus un labo praksi tirgus uzraudzības darbības organizēšanā pasaulē un Eiropas Savienībā, un vērtējums veikts, neanalizējot paveikto un nepieciešamās darbības attiecībā pret pieejamo finansējumu.

Papildus Patērētāju tiesību aizsardzības centrs sūdzībā ir atkārtoti sniedzis viedokli par 2010.gada 26.novembrī apstiprinātā revīzijas ziņojuma 18., 18.1., 18.2., 110.1.,112. un 119.2.apakšpunktu.

Līdz ar to attiecībā uz Ekonomikas ministrijas sūdzībā izteiktajiem iebildumiem departaments paskaidro, ka viens no revīzijas mērķiem bija noskaidrot, vai pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas normatīvie akti nodrošina droša būvniecības procesa veikšanu un praksē tiek nodrošināta būvniecības uzraudzības un kontroles funkcijas atbilstoša īstenošana, tajā skaitā apkopota un analizēta informācija par būvinspektoru veiktajām pārbaudēm būvēs, kurām revidējamā periodā bija izsniegtas būvatļaujas un kuras pieņemtas ekspluatācijā revidējamā periodā.

Revīzijas rezultātā ir sniegts viedoklis par nepieciešamajiem uzlabojumiem spēkā esošajā normatīvajā regulējumā un būvniecības uzraudzības un kontroles funkcijas īstenošanā.

Revīzijas ietvaros nav vērtēta normatīvajos aktos iekļauto tiesību normu lietderība vai atbilstība Latvijas Republikā esošajai tiesību sistēmai, kā arī nav vērtēta Latvijā esošā valsts pārvaldes struktūra un tās darbību reglamentējošo normatīvo aktu un kontrolējošo institūciju darbības nepieciešamība. Līdz ar to 2010.gada 26.novembrī apstiprinātajā revīzijas ziņojumā „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas” nav iekļauti konstatējumi un no tiem izrietoši secinājumi, kuros būtu:

- apšaubīta Latvijas Republikas Saeimas un Ministru kabineta akceptētajos normatīvajos aktos iekļauto tiesību normu lietderība, efektivitāte vai atbilstība Latvijas Republikā esošajai tiesību sistēmai;
- norādīts uz valsts pārvaldes sistēmas modeļa neefektivitāti un nepieciešamību to pārskatīt, būvniecībā veidojot neatkarīgu un ar būvniecības procesiem nesaistītu institūciju, kurai netiktu paredzēta rīcības brīvība, bet visas prasības tiktu strikti noteiktas normatīvajos aktos bez interpretācijas iespējām;
- apšaubīta Latvijā esošā valsts pārvaldes struktūra un tās darbību reglamentējošo normatīvo aktu un kontrolējošo institūciju darbības efektivitāte vai nepieciešamība;

- norādīts par nepieciešamību veidot jaunu institūciju, lai novērstu revīzijā konstatētos trūkumus saistībā ar būvniecības uzraudzības un kontroles funkcijas īstenošanu.

Analizējot būvniecības jomu reglamentējošos normatīvos aktus un informāciju par būvinspektoru veiktajām pārbaudēm būvēs un salīdzinot būvinspektoru pieeju pārbaūžu veikšanā būvobjektos, tika konstatēts, ka:

- spēkā esošie būvniecības jomu reglamentējošie normatīvie akti nenosaka būvobjekta apskates un pārbaudes veikšanas kārtību, kā arī nenosaka kritērijus vai nosacījumus (piemēram, būvju veidi, būvniecības procesa vai būves stadijas, kurās pārbaūžu veikšana būtu obligāta), kas būvinspektoram jāpiemēro plānojot pārbaūžu veikšanu objektos;
- dažādās būvvaldēs būtiski atšķiras būvinspektoru pieeja pārbaūžu veikšanā būvobjektos atkarībā no objekta pielietošanas nozīmes (sabiedriskas nozīmes objekts vai privātas lietošanas objekts), veikto pārbaūžu skaits objektā;
- izlases apjomā iekļautās būvvaldes arī nebija izstrādājušas un apstiprinājušas iekšējos normatīvos aktus, kas noteiktu būvobjektu apskates un pārbaudes veikšanas kārtību.

Rezultātā Ekonomikas ministrijai tika sagatavots 1.ieteikums, kura mērķis ir veicināt, ka būvinspektori pārbaūžu veikšanā būvobjektos piemēro vienotu pieeju un principus, būvniecības jomu reglamentējošajos normatīvajos aktos nosakot veicamo pārbaūžu minimumu būvobjektā tā būvniecības laikā. Turklāt, nosakot būves stadijas, kad būvinspektoram objekts ir obligāti jāapmeklē, nākotnē varētu samazināties arī sūdzību skaits par neatbilstošu būvniecību.

Ekonomikas ministrijai ir dotas tiesības izstrādāt vienotu valsts politiku būvniecībā, tajā skaitā izstrādāt priekšlikumus būvniecību reglamentējošo normatīvo aktu sistēmas pilnveidošanai. Ieteikuma izpildes nodrošināšanai normatīvajos aktos nosakot būvniecības procesa stadijas, kurās būvniecības kontrole veicama obligāti, neierobežo pašvaldības vai būvinspektoros tiesības veikt plašāku darbību kopumu, lai nodrošinātu būvniecības procesa tiesiskuma kontroli.

Savukārt 2.ieteikums neparedz, ka no vispārējā būvniecības procesa būtu nepieciešams izdalīt būvniecību, kura tiek īstenota, piesaistot pašvaldības finansējumu, paredzot tai citu saskaņošanas un kontroles institūciju, bet gan iesaka, pilnveidot būvniecības kontroles sistēmu, kas ietver arī iespēju pilnveidot būvniecību reglamentējošos normatīvos aktus. Piemēram, paredzot, ka būvinspektors informāciju par pašvaldības īstenotā būvniecības procesa tiesiskumu iesniedz arī Ekonomikas ministrijai vai arī paredzot ministrijai tiesības nepieciešamības gadījumā veikt būvinspektoru darbības pārbaudi.

Ņemot vērā, ka revīzijas ietvaros veiktas pārbaudes par būvniecības uzraudzības un kontroles funkcijas īstenošanu, Valsts kontroles ziņojumā risks attiecināts uz pārbaudīto jomu. Protams, departaments var piekrist Ekonomikas ministrijas viedoklim, ka ziņojumā minētā problēmsituācija būtu jārisina ne tikai būvniecības jomā.

4.ieteikums sagatavots, ņemot vērā, ka revīzijā tika konstatēts, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centrs laboratoriskām pārbaudēm līdzekļus 2010.gadā nav plānojis vispār, kā rezultātā, arī iestājoties nepieciešamībai veikt laboratoriskas pārbaudes, to nebūs iespējams izdarīt.

Ieteikuma adresāts ir Ekonomikas ministrija, ņemot vērā, ka atbilstoši Likumam par budžetu un finanšu vadību – Ekonomikas ministrija izstrādā un iesniedz Finanšu ministrijai valsts budžeta pieprasījumus atbilstoši budžeta pieprasījumu izstrādāšanas pamatprincipiem. Savukārt, Patērētāju tiesību aizsardzības centrs kā valsts budžeta izpildītājs var izdarīt valsts budžeta izdevumus vai uzņemties īstermiņa saistības tikai centra finansēšanas plānos noteikto asignējumu ietvaros.

Savukārt 6.ieteikums tika sagatavots, ņemot vērā, ka Ministru kabineta 2010.gada 26.oktobra noteikumu Nr.1009 anotācijā ir noteikts, ka ar profesionālās darbības pārskatu palīdzību būs

iespējams operatīvāk konstatēt nepilnības būvniecības kontrolē un tās novērst. Ja pārskats, kuru plānots izmantot kā informācijas avotu nepilnību būvniecības kontrolē konstatēšanai, tiks iesniegts tikai vienu reizi gadā, tad nepilnības būvinspektors būs veicis visu kalendāro gadu un turpinās veikt arī nākamajā kalendārajā gadā līdz tiks pabeigta pārskata izvērtēšana un saņemti ieteikumi darbības uzlabošanai.

Protams, departaments var piekrist Ekonomikas ministrijas viedoklim, ka līdz ar Būvniecības informācijas sistēmas ieviešanu būs iespējams pilnībā atteikties no profesionālās darbības pārskatu iesniegšanas, informāciju par veiktajām pārbaudēm saņemot tiešsaistē. Vienlaikus departaments uzskata, ka uzlabojumus ir nepieciešams veikt pašlaik, nevis gaidīt līdz tiks ieviesta Būvniecības informācijas sistēma.

Attiecībā uz Patērētāju tiesību aizsardzības centra izteiktajiem iebildumiem departaments paskaidro, ka konkrētās revīzijas mērķis nebija vērtēt tirgus uzraudzību kopumā vai izvērtēt visas Patērētāju tiesību aizsardzības centra veiktās darbības tirgus uzraudzības darbības organizēšanā. Revīzijas ietvaros tika apkopota un analizēta informācija par centra darbībām, īstenojot būvizstrādājumu atbilstības tehniskajiem noteikumiem pārbaudes.

Sūdzībā nav sniegti papildus argumenti, kas nebūtu iekļauti Ekonomikas ministrijas 2010.gada 8.novembra vēstulē Nr.225.1-1-11571 „Par revīzijas ziņojuma projektu revīzijas lietā Nr.5.1-2-7/2010” un 2010.gada 23.novembra vēstulē Nr.225.1-1-12040 „Par precizējumiem revīzijas ziņojuma projektā revīzijas lietā Nr.5.1-2-7/2010” un kuri tika izvērtēti sagatavojot revīzijas ziņojumu.

Attiecībā uz revīzijas ziņojuma 18., 18.1. un 18.2.apakšpunktā iekļauto secinājumu, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centra veiktās pārbaudes nesniedz pārliecību, ka ir nodrošināta visu komersantu, kas tirgū piedāvā neatbilstošus būvizstrādājumus, identificēšana, tad jānorāda, ka šis secinājums izdarīts, ņemot vērā šādus aspektus:

- lai gan Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ir izstrādājis un apstiprinājis Tirgus uzraudzības plānošanas, organizēšanas un veikšanas kārtību, tomēr minētā kārtība nenosaka principus pēc kādiem tiek noteikts pārbaūžu apjoms, kā arī kritērijus, kas izmantojami, lai noteiktu komersantus, pie kuriem veicamas pārbaudes;
- pārbaudēs Patērētāju tiesību aizsardzības centram ir atšķirīga pieeja, nosakot pārbaudāmo preču daudzumu;
- Patērētāju tiesību aizsardzības centram nav pieejama pilnīga informācija par attiecīgās jomas komersantiem;
- revidējamā periodā Patērētāju tiesību aizsardzības centrs ražošanas vietās veicis tikai trīs pārbaudes;
- daļa būvizstrādājumu būvlaukumos tieši tiek piegādāti no ražotājiem, bet, ņemot vērā, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centrs kā tirgus uzraudzības institūcija neizmanto Ministru kabineta noteikumos noteikto tiesību apmeklēt arī būvlaukumus, palielinās risks, ka netiek veiktas pārbaudes, lai pārliecinātos par ievērojama būvizstrādājumu apjoma atbilstību tehnisko noteikumu prasībām.

Savukārt sūdzībā minēto argumentu par 110.1.apakšpunktu par dažāda satura informāciju atbilstības deklarācijās departaments varētu uzskatīt par pamatotu, un tādēļ uzskata par iespējamu redakcionāli precizēt revīzijas ziņojuma 110.1.apakšpunktā norādīto konstatējumu no „nevienā atbilstības deklarācijā norādītā informācija nav pilnīga” uz „atbilstības deklarācijās norādītā informācija ir atšķirīga, ko ietekmē gan tehniskajos noteikumos noteiktās prasības atbilstības deklarācijas saturam, gan ražotāju brīvprātīgi iekļautā papildus informācija”.

Vienlaikus departaments saistībā ar revīzijas ziņojuma 112.punktu vēlas vērst uzmanību, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centram kā jebkurai citai valsts pārvaldes iestādei ir jānodrošina normatīvo aktu prasību ievērošana. Pie tam revīzijas izlases apjomā iekļautajos

pārbaudes aktos centrs nebija iekļāvis informāciju vai aizrādījumu komersantam, ka deklarācijas nav sagatavotas latviešu valodā, kā rezultātā nav ievērotas direktīvas prasības.

Revīzijas ziņojuma 119.2.apakšpunkts ir sagatavots ņemot vērā, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centrs revidējamā periodā pamatā ir veicis dažādu siltumizolācijas materiālu, ģipškartona izstrādājumu, stikla šķiedras sietu, grīdas segumu un flīžu pārbaudes, kuras būtiskāk ietekmē būves higiēniskumu, aizsardzību pret trokšņiem vai enerģijas ekonomiku un siltuma izolāciju.

Minētajiem materiāliem nav būtiskas ietekmes, lai nodrošinātu, ka, ekspluatējot būvi pilnā slodzē, nerastos avārijas situācijas, ar šādām sekām – visas būves vai tās atsevišķu daļu sabrukums, ievērojamas deformācijas utml. Pie šādiem materiāliem varētu pieskaitīt cementa izstrādājumus, par kuru atbilstību tehnisko noteikumu prasībām centrs ir veicis četras pārbaudes.

Uzskatām, ka ar departamenta lēmumu tieši nav aizskartas revidējamās vienības tiesības un tiesiskās intereses, papildus izsakot šādus apsvērumus:

Valsts kontroles likuma 64.panta pirmajā daļā noteikts, ka personai vai revidējamai vienībai ir tiesības apstrīdēt Valsts kontroles revīzijas departamenta lēmumu gadījumā, ja ar to tieši tiek aizskartas kādas personas vai revidējamās vienības tiesības un tiesiskās intereses.

Sūdzība nesatur norādes uz konkrētām iesniedzēja vai citu personu tiesībām vai tiesiskajām interesēm, kuras ar departamenta lēmumu tieši tiek aizskartas un kādas tiešas tiesiskās sekas šo aizskārumu rezultātā ir iestājušās.

Vēršam uzmanību, ka Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2007.gada 27.jūnija lēmumā lietā Nr.5-14/3 ir secinājis, ka revidējamās vienības vai personas tiesības ir tieši aizskartas tad, ja ar departamenta lēmumu tai tiek radītas tiesiskās sekas. Tāpat Administratīvo lietu departaments 2005.gada 26.janvāra lēmumā lietā Nr.SA-0001-05 ir norādījis, ka Valsts kontroles lēmumu netiek nodibinātas, grozītas, konstatētas vai izbeigtas konkrētas tiesiskās attiecības. Tātad šis lēmums nerada tiešas tiesiskās sekas.

Administratīvo lietu departaments 2009.gada 22.aprīļa lēmumā lietā Nr.5-14/2-2009 ir secinājis, ka Valsts kontroles revīzijas ziņojumā iekļautie secinājumi un ieteikumi ir slēdzieni par to, vai finanses izlietotas tiesiski vai prettiesiski, pareizi vai nepareizi, ekonomiski vai izšķērdīgi efektīvi vai neefektīvi. Ziņojums satur arī Valsts kontroles rekomendācijas atklāto trūkumu novēršanai. Administratīvo lietu departaments ir secinājis, ka rekomendācijas noteikti nav tiesību akti, jo tie ir priekšlikumi kvalitātes uzlabošanai, ietaupīšanai un ieņēmumu palielināšanai, kas nerada tiešas tiesiskas sekas.

Apstrīdētais departamenta lēmums nerada revidējamai vienībai tiešas tiesiskās sekas, kā arī nesatur Valsts kontroles izteiktu gribu radīt jebkādas tiešas tiesiskās sekas minētajai revidējamai vienībai. Departamenta lēmums satur tikai revīzijas rezultātā iegūto Valsts kontroles viedokli par revidējamās vienības rīcību un darbību, kā arī ieteikumus tās uzlabošanai.

Ņemot vērā izklāstīto un pamatojoties uz Valsts kontroles likuma 64.panta pirmo daļu, uzskatām, ka sūdzība ir atstājama bez izskatīšanas.

Papildus, pamatojoties uz visu augstāk izklāstīto, departaments izsaka priekšlikumu izteikt Valsts kontroles padomes lēmuma rezolutīvo daļu šādā redakcijā:

1. Atstāt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas 2010.gada 8.decembra sūdzību Nr.225.1-1-12874 par Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 2010.gada 26.novembra lēmumu Nr.5.1-2-7/2010 „Par Revīzijas ziņojuma un Revidējamās vienības ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafika apstiprināšanu”, ar kuru apstiprināts revīzijas ziņojums „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, bez izskatīšanas.

2. Redakcionāli precizēt revīzijas ziņojuma „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas” 110.1.apakšpunktu, izsakot to šādā redakcijā:

„atbilstības deklarācijās norādītā informācija ir atšķirīga, ko ietekmē gan tehniskajos noteikumos noteiktās prasības atbilstības deklarācijas saturam, gan ražotāju brīvprātīgi iekļautā papildus informācija”.

I.Sudraba:

Vai būtu kādi papildinājumi par tiesību un tiesisko interešu aizskārumu, ņemot vērā iepriekš izklāstīto.

J.Pūce:

Attiecībā uz kopējo secinājumu par visu iepriekš dzirdēto, jāsecina, ka Valsts kontroles ieteikumiem, vadoties no Senāta Administratīvo lietu departamenta viedokļa, nav nozīmes un ministrija šos ieteikumus var neievērot, jo tie ir tikai Valsts kontroles viedoklis. Šāds viedoklis rada jaunas attiecības starp Valsts kontroli un valsts pārvaldes iestādēm. Līdz šim uzskatījām, ka Valsts kontroles ieteikumi ir kaut kas nozīmīgs un svarīgs. Savukārt Senāta Administratīvo lietu departaments ir secinājis, ka ieteikumiem nav nozīmes, ka tie ir tikai revidentu viedoklis. Papildus var secināt, ka nekādas tiesiskas sekas neviens Valsts kontroles lēmums nevar radīt un šāda situācija nav iespējama.

I.Sudraba:

Ieteikumi var būt dažādi formulēti, ir ieteikumi, kas uzliek obligātu pienākumu veikt kādu darbību un var radīt tiešas tiesiskās sekas. Valsts kontrolei kā neatkarīgai institūcijai ir tiesības un pienākums paust neatkarīgu viedokli par nepilnībām, ko tā konstatējusi revīziju laikā, un sniegt ieteikumus konstatēto nepilnību novēršanai. Uzskatām, ka valsts pārvaldes iestādes atbildība ir novērst nepilnības.

J.Pūce:

Precizēsim, ja ir ieteikums Ekonomikas ministrijai pilnveidot būvniecības kontroles sistēmu, tad tas nav kā pienākums. Minētais ieteikums ir man kā Ekonomikas ministrijas valsts sekretāram, veicot lietderīgas apsvērumus un nodrošinot, lai tiktu sasniegts leģitīmais mērķis, izvērtēt, vai konkrēto ieteikumu ieviest vai neieviest.

I.Sudraba:

Kā konkrēto ieteikumu ieviest ir ministrijas rīcības brīvība. Sarunā ar Ekonomikas ministru esmu skaidrojusi savu redzējumu par sistēmu un labprāt arī Jums lūgtu sniegt viedokli, jo ministrijas pamatfunkcija ir pārraudzīt būvniecības nozari, tai skaitā, saņemot pārskatus no būvinspektoriem par viņu profesionālo darbību. Kāds ir ministrijas redzējums par to, ko darīsiet ar pārskatiem, kādai informācijai būtu jābūt iekļautai pārskatos, kā pārskatus vērtēsiet, jo tie faktiski atspoguļos notiekošo būvniecības nozarē.

J.Pūce:

Atbildot uz jautājumu, savu atbildi sadalīšu divās daļās. Tātad par ieteikumiem, ir secināms, ka tiešām nekādas tiesiskās intereses nav aizskartas un nekad arī nevar būt aizskartas, jo viss, ko Valsts kontrole iesaka, ir ministrijas izvērtēšanai. Ieteikumus varam ņemt vērā, ja tie ministrijas ieskatā ir labi ieteikumi vai pretēji, ja ministrija uzskata, ka tie nav labi ieteikumi, ministrija var tos neņemt vērā.

I.Sudraba:

Ieteikumi var tikt formulēti tā, ka rada revidējamai vienībai tiešas tiesiskas sekas, piemēram, samaksāt kādu naudas summu, taču konkrētie ieteikumi ir formulēti kā ieteikumi, rekomendācijas - normatīvo aktu izmaiņām, procesu pilnveidošanai, kurus revidējamā vienība izvērtē un lemj, kādā veidā tos īsteno. Šādi Valsts kontrole sadarbojas ar desmitiem

revidējamo vienību, dodam savu vērtējumu situācijai un sniedzam attiecīgi ieteikumus. Savukārt revidējamās vienības, ieviešot Valsts kontroles ieteikumus, dažkārt konstatē nepieciešamību novērst arī citus trūkumus savā darbībā.

J.Pūce:

Jau novembra mēnesī ministrija vairākkārt norādīja Valsts kontrolei par revīzijas darbā piemēroto metodoloģiju. Protams, tagad tam nav vairs nozīmes, jo revīzijas departamenta lēmums jau ir pieņemts. Uzskatām, ka Ekonomikas ministrijai uzliktie pienākumi rada sekas, protams, ne tiešas tiesiskas sekas. Vēlamies norādīt, ka ministrija ņems vērā Valsts kontroles sniegtos ieteikumus, bet ir jautājumi, kuri, pārrunājot ar ekonomikas ministru, piemēram, Valsts būvinspekcijas likvidācija, ir konkrētā ministra pārliedzība, ka pašvaldībām autonomo funkciju realizācijai ir jādod vairāk rīcības brīvības. Runājot par konkrēto funkciju, ministra nostāja ir, ka pašvaldība labāk zina, kas ir tie riski, kas varētu ietekmēt būvniecības procesa norisi. Savukārt Valsts kontroles ieteikumi ir vērsti uz Ekonomikas ministriju, jo uzskatāt, ka ministrijai, kā atbildīgajai iestādei par būvniecības politiku valstī, ir jāizstrādā grozījumi normatīvajos aktos un jānosaka vienoti noteikumi, kurus ir jāņem vērā pašvaldībām, pildot savu autonomo funkciju. Piekrītam Valsts kontrolei un uzskatām, ka vienoti būtu jānosaka pašvaldībām pienākums noteikt riskus, pēc kādiem principiem tiek veiktas pārbaudes būvobjektos utml. Savukārt šos principus noteikt valsts līmenī nozīmētu nepamatotu iekļaušanos pašvaldību darbā. Revīzijas ziņojumā atspoguļojas tieši šis princips, ka Ministru kabinetam vajadzētu noteikt vienotus kritērijus visām pašvaldībām konkrētās funkcijas realizācijai. Ministrija šādam viedoklim, ņemot vērā šī brīža politisko uzstādījumu, nevar piekrist. Vēršam uzmanību, ka jautājums par Valsts būvinspekcijas reorganizāciju tika diskutēts divu gadu garumā un politiskā izšķiršanās bija par labu viedoklim, ka Valsts būvinspekcija ir jālikvidē un funkcija jārealizē pašvaldībām. Revīzijas ziņojumā norādīts, ka ir slikti, ka netiek būvniecības procesā apmeklēti visi būvobjekti, bet tikai katrs septītais objekts.

I.Sudraba:

Vēlos precizēt un norādīt, ka revīzijas ziņojumā ir norādīta informācija par to, cik ļoti atšķiras, pirmkārt, slodze uz vienu būvinspektoru, otrkārt, cik no visām būvēm, kas nodotas ekspluatācijā vidēji ir apsektas būvniecības procesā. Valsts kontrolei nav skaidrs, kā ministrija vērtēs būvinspektoru profesionālo kvalifikāciju un nodrošinās pārraudzību pār būvniecības nozari kopumā. Vēlos norādīt, ka tas, kuras būves ir uzskatāmas par riskantākajām un biežāk apmeklējamām, kura stadija būvniecības procesā ir visriskantākā, tie ir principi, pēc kuriem būvinspektoriem būtu jāstrādā.

J.Pūce:

Piekrītu, ka šādi pieejai situācijas risināšanai ir jābūt, taču tikai pašvaldības līmenī. Papildus vēlos norādīt, ka katru gadu divus mēnešus ministrija vērtē, kas ir nākamā gada prioritātes. Katrai kontrolējošai institūcijai nav prioritāte veikt visu, piemēram, būvobjektu pārbaudi, bet gan tikai riskantāko, kur ir lielāka bīstamība, lai nelietderīgi netērētu ierobežotos resursus. Uzskatām, ka nav iespējams izstrādāt vienotus kritērijus būvniecības risku vērtēšanai visām pašvaldībām, jo tas, kas svarīgs mazai pašvaldībai, kur tiek būvēti dažādi lauksaimniecības objekti, visticamāk nav svarīgs, piemēram, Rīgas pilsētas pašvaldībai. Attiecībā uz būvinspektora profesionālās kvalifikācijas pārbaudi, jānorāda, ka ir stājušies spēkā Ministru kabineta noteikumi, kuros ir noteikta kārtība, kādā tiks veikta šī pārbaude. Pirmās atskaites atbilstoši Ministru kabineta noteikumos noteiktajai kārtībai tiek saņemtas šobrīd un ministrija vismaz vienu vai divus gadus gribētu analizēt, kā šī brīža regulējums darbojas un tad nepieciešamības gadījumā virzīt nepieciešamās izmaiņas normatīvajā aktā. Tā kā pagaidām rezultāta, ko vērtēt, nav, tad nav iespējams pateikt, vai sistēma darbojas labi vai slikti. Papildus attiecībā uz revidentu akcentēto problēmu, ka pašvaldība ir pasūtītājs un vienlaikus darba devējs būvinspektoram, un rada interešu konflikta risku, vēlos norādīt, ka šis jautājums ir pārspīlēts. Personīgi neredzu problēmu gadījumā, ja būvinspektors, pildot likumā noteiktos pienākumus, tiešām nenorāda uz pašvaldības būvobjektos konstatētām problēmām, tad šāds

gadījums ir Būvniecības likuma pārkāpums un šādā gadījumā būvinspektors ir jāatstādina no amata pienākumu pildīšanas vai jāziņo policijai par amata pienākumu nepildīšanu vai nolaidīgu pildīšanu.

I.Sudraba:

Jautājums ir par mehānismu, kādā būvinspektors, kad konstatē trūkumus pašvaldības objekta būvniecības procesā, varētu rīkoties un vērsties pie kompetentas institūcijas, lai situācijas risināšana netiktu atstāta tikai paša būvinspektora un pašvaldības ziņā.

A.Ērglis:

Papildus vēlos norādīt uz konstatēto jau veikto revīziju ietvaros, kad Valsts kontrole šā gada pavasarī informēja Ekonomikas ministriju par šāda rakstura pārkāpumiem pašvaldībā un konkrēti par to, kā tiek veikta būvniecības procesa uzraudzība pašvaldībā. Konkrētajā revīzijā tika konstatēts, ka pašvaldība sešus objektus būvē bez projektiem. Protams, būvinspektors par to nav iebildis. Tad, kad šis konkrētais gadījums tika skatīts Saeimas komisijā, pašvaldība reaģēja un atbrīvoja būvinspektoru no amata. Valsts kontroles revīzijā konstatētais liecina, ka būvniecības uzraudzības nodošana pašvaldībām ir kļūda. Līdz ar to aicinām ministriju izvērtēt, vai izveidotā sistēma nav neefektīva.

J.Pūce:

Piekrītam, ka Valsts kontrole var izvērtēt, vai izveidotā sistēma ir efektīva un lietderīga, taču lēmuma pieņemšana par funkcijas izpildes nodošanu pašvaldībām ir Saeimas kompetence. Runājot par konkrēto situāciju, vēlos norādīt, ka būvinspektors bija jāatbrīvo no darba, jo neveica likumā noteiktos pienākumus. Gadījumā, ja būvinspektors tika ietekmēts, bija nepieciešams ziņot par radušos situāciju policijai.

B.Vītolīņa:

Attiecībā uz revīzijas ziņojuma kopsavilkuma 18.punktu vēlos norādīt, ka šāda secinājuma izdarīšana, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centra veiktās pārbaudes nesniedz pārliecību, ka ir nodrošināta visu komersantu, kas tirgū piedāvā neatbilstošus būvizstrādājumus, identificēšana, ir nepamatota, jo šādu mērķi centram nav uzlicis par pienākumu sasniegt neviens normatīvais akts un atrast katru pārkāpumu vai neatbilstību nav iespējams. Papildus vēlamies norādīt, ka neviena uzraudzības iestāde katru gadu neveic pārbaudes visās preču grupās. Runājot par 18.2.apakšpunktu, tad tajā minētā informācija ir iegūta no Biedrības „Būvniecības attīstības stratēģiskā partnerība” un nav skaidrs, vai informācija ir par būvmateriālu ražotājiem vai būvmateriālu importētājiem, no kuriem prece tiek piegādāta būvlaukumā. Vēršam uzmanību, ka centrs ir tiesīgs tikai ieiet būvlaukumā, bet nav tiesīgs veikt nekādas darbības būvlaukumā. Teorētiski centrs varētu sadarboties ar būvinspektoriem, piemēram, ja būvinspektors informē par neatbilstošiem būvmateriāliem, centrs varētu tālāk veikt darbības pret pārdevējiem, ražotājiem vai importētājiem. Papildus attiecībā uz revīzijas ziņojuma 112.punktu vēlos paskaidrot, ka galvenais, kam centrs pievērš uzmanību pārbaudēs, ir tas, vai deklarācijas ir pareizas, atbilst produktiem. Ja katrā lietā, kur dokumenti ir kārtībā, taču tie nav iztulkoti valsts valodā, centram būtu jāuzsāk administratīvā pārkāpuma lietvedība, tā būs centra resursu iznīkošana. Līdz ar to šāda centra rīcība ir apzināta – nenorādīt pārbaudes aktos par to, ka nav dokumentu tulkojuma latviešu valodā.

I.Sudraba:

Vai ir kādi papildinājumi un jautājumi. Paldies. Valsts kontroles padomes lēmums par sūdzības pieņemšanu izskatīšanai vai par atstāšanu bez izskatīšanas tiks pieņemts sēdes slēgtajā daļā un pēc noformēšanas tiks nosūtīts Ekonomikas ministrijai.

J.Pūce:

Paldies.

Pamatojoties Valsts kontroles likuma 64.panta pirmo daļu, ar balsīm: 5 par, 0 pret, 0 atturas,

Valsts kontroles padome nolēma:

1. Atstāt Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas 2010.gada 8.decembra sūdzību Nr.225.1-1-12874 par Valsts kontroles Ceturtā revīzijas departamenta 2010.gada 26.novembra lēmumu Nr.5.1-2-7/2010 „Par Revīzijas ziņojuma un Revidējamās vienības ziņošanas par ieteikumu ieviešanu laika grafika apstiprināšanu”, ar kuru apstiprināts revīzijas ziņojums „Būvniecības uzraudzības un kontroles funkciju īstenošana pēc Valsts būvinspekcijas reorganizācijas”, bez izskatīšanas.
2. Redakcionāli precizēt Revīzijas ziņojuma 18.punkta ievaddaļu, izsakot to šādā redakcijā:
„18. Patērētāju tiesību aizsardzības centra veiktās pārbaudes nesniedz pārliecību, ka ir nodrošināta efektīva komersantu, kas tirgū piedāvā neatbilstošus būvizstrādājumus, identificēšana, jo:”.
3. Redakcionāli precizēt Revīzijas ziņojuma 18.2.apakšpunktu, izsakot to šādā redakcijā:
„18.2. situācijā, kad apmēram 20 līdz 30 % būvizstrādājumu saskaņā ar sniegto informāciju¹ tiek iepirkti tieši no ražotāja, nevis to tirdzniecības vietās, būvmateriālu ražotnēs ir veikti tikai 4% no kopējām būvizstrādājumu pārbaudēm;”.
4. Redakcionāli precizēt Revīzijas ziņojuma 18.3.apakšpunktu, izsakot to šādā redakcijā:
„18.3. nav iespējams gūt pārliecību, ka centra veiktās pārbaudes efektīvi nodrošina komersantu, kas tirgū piedāvā neatbilstošu būvizstrādājumus, identificēšanu.”.
5. Redakcionāli precizēt Revīzijas ziņojuma 110.1.apakšpunktu, izsakot to šādā redakcijā:
„110.1. atbilstības deklarācijās norādītā informācija ir atšķirīga, ko ietekmē gan tehniskajos noteikumos noteiktās prasības atbilstības deklarācijas saturam, gan ražotāju brīvprātīgi iekļautā papildus informācija;”.
6. Redakcionāli precizēt Revīzijas ziņojuma 117.punktu, izsakot to šādā redakcijā:
„117. Revīzijas ietvaros netika gūta pārliecība, ka Patērētāju tiesību aizsardzības centra pielietotās metodes un kritēriji, pēc kuriem tiek noteikti pārbaudžu izlasē iekļaujамie komersanti, efektīvi nodrošina komersantu, kas tirgū piedāvā neatbilstošu būvizstrādājumus, identificēšanu un pārbaudi.”.
7. Redakcionāli precizēt Revīzijas ziņojuma 119.5.apakšpunktu, izsakot to šādā redakcijā:
„119.5. centrs būvmateriālu ražotnēs ir veicis tikai 4% no visām pārbaudēm, lai gan būvniecības kompānijas saskaņā ar sniegto informāciju² aptuveni 20% līdz 30% no visiem būvmateriāliem iepērk no ražotāja;”.
8. Redakcionāli precizēt Revīzijas ziņojuma 119.punkta noslēguma rindkopu, izsakot to šādā redakcijā:
„nav iespējams gūt pārliecību, ka centra veiktās pārbaudes efektīvi nodrošina komersantu, kas tirgū piedāvā neatbilstošu būvizstrādājumus, identificēšanu.”.

Valsts kontroles padomes priekšsēdētāja,
valsts kontroliere

I.Sudraba

Protokolēja:
Juridiskās daļas juriste

S.Ilģe

¹ Biedrības „Būvniecības attīstības stratēģiskā partnerība” (vienotais reģistrācijas numurs 40008104779) valdes priekšsēdētāja 10.09.2010. elektroniskā vēstule.

² Biedrības „Būvniecības attīstības stratēģiskā partnerība” (vienotais reģistrācijas numurs 40008104779) valdes priekšsēdētāja 10.09.2010. elektroniskā vēstule.

juridiskās daļas juriste
I. Karstane

